

bode konečnega pogina varovalo. Jihovi sovražniki so preštevilni in grabijo na nje sedaj od vseh strani. Rusi valijo v Turčijo dve velikanski armadi; prvo vodi veliki knez Nikolaj, ruskega čara prvi brat. Ta armada hiti sedaj skoz Rumunijo proti Donavi; rumunska armada kakih 40.000 mož močna se bo z rusko združila; Nikolajeva armada šteje više 250.000 mož, med njimi veliko konjenikov zlasti kot blisk naglih Kozakov. Druga armada stoji v Aziji pod poveljništvom velikega kneza Mihaela, ki je drugi brat carov. Tudi ta armada šteje blizu 200.000 mož in namerava z Perzijanci združena skozi Armenijo proti Eufratu prodreti. Naposled zbirajo Rusi še tretjo armado kot rezervno. Grkom sicer Angleži z svojim brodomjem žugajo, toda bržčas se ne bodo tega ustrašili ter bodo tudi šli nad Turka; slišati vsaj je, da pošiljajo vojake in kanone proti Tesaliji in Epiru. Črnogorski knez je prevzel višje poveljništvo črez vse bosenske, hercegovinske in albanske vstaše. Kajti tudi Albanija se je vzdignila in Stara Srbija. Vukotič je pri Krstacu se postavil pred Duško sotesko tako, da Sulejman-paša ne more brez krvave praske prodreti do Nikšića, kder je 800 Turkov od Črnogorcev obkoljenih in se bodo zavolj gladu morali tem udati, če ne pride pomoči. Hercegovinskih vstašev je 800 odšlo k Vukotiču. Bosenski pa so se pri Mrovici in pri Mahovskem logu srečno bili z Turki, katere so v beg zapodili. V Turn-Severinu in v Rumuniji in tudi v Bukureštu zbira bolgarski vstaš Krištov bolgarske prostovoljce, kojih hoče 10 bataljonov na noge spraviti. Tudi iz Srbije hiti mnogo junakov med prostovoljce. Ruski knez Čerkaskij bode prihodnji prvi oskrbnik Bolgarije in nabira za ta namen mnogo uradnikov. Perzijancem pošiljajo Rusi po Volgi in črez Hvalinsko morje potrebnih pušek, kanonov in streljiva. Glavno rusko mesto Moskva je darovalo 1 milijon rubljev za ranjence, vlada pa je dobila 300 milijonov rubljev na posodo v Holandiji.

Za poduk in kratek čas.

Nekaj o potresih.

Od vseh naravnih prigodjajev, ki so organičnemu življenju, posebno pa človeku in njegovim delom sovražni, ni ga tako strašnega, kakor potres. V malo sekundah ali minutah je v stanu mesta, cele pokrajine spremeniti v prah in razvaline, pokončati ljudi na tisoče. Za glavni vzrok velja od časa pl. A. Humboldta sploh nasprotnost (reakcija) ognjena tekočega zemelnega jedra proti trdi skorji naše zemlje. Ako skoz luknje in špranje te skorje voda tako globoko pririje, da pride do vročega kamenja ali celó stopljene tvarine, se spremeni v sopar (par); ta si išče izhoda in ga tudi najde po razpoklinah zemlje. Če se veliko takega sopara naredi, je to vzrok potresa. Na ta način nastane največ potresov. Vendar utegnejo še drugi

vzroki krivi biti temu, na primer raztopljivo kamnino, kamnito sol, gips itd. utegne voda sprati, da nastanejo podzemelske votline; v take se vdere skalovje in napravi krajin potres. Ako se plini (gazi) nagloma razprostró, se godi enako, kakor pri vodenem soparu. Po teh vzrokih je tudi potres različen: ali se pomika horizontalno naprej preko manjših ali večjih širjav, celó delov svetá, ali pa gré od enega središča na vse kraje kakor radiji krogle. V zadnjem slučaju se bo potres na površji zemlje najmočnejše čutil ravno tam, kjer je spodaj potres nastal. Čim dalje od tega kraja, tem manj se bo čutil. Zemlja se dalje utegne tresti ali tako, kakor da bi jo kdo suval, ali se neprenehoma majati, ali pa vrteti. Dolgost potresa je različna, od malo sekund do več mesecev. Potres v Kalabriji se je pričel 5. svečana 1783. leta, končal pa se je še le 1786. leta. Razširil se je čez 65 geografskih milj, prvo leto je bilo čutiti 1000 stresov, med njimi 500 prav hudih. Mesto Cumana je bilo 21. oktobra 1766. leta v malo minutah popolnoma razsuto, tla pa so se po tem tresla še celih 14 mesecev. Potres v novem Madridu v Missouriju (1811 l.) je trajal skoro dve leti in se razširil po velikem delu severne Amerike. Najstrašnejši potres je bil 1693. leta v Siciliji, razdjalo je Katanijo in 49 drugih krajev, pokončal več ko 60.000 ljudi. Znani potres v Lisabonu na Portugalskem (1. novem. 1755. l.) je bil razširjen čez več ko 13. del vsega površja zemlje. Najredkeji so vrtivni ali krožni potresi, pa so tudi najnevarnejši. Pri njih je čudna prikazen ta, da se reči same ob sebi sučejo, a se vendar ne prekučenejo. Gori omenjeni potres v Siciliji je bil tak. V Kataniji so se stebri, drevesa, celó zidovje, od južno-zapadne strani zasukali proti vzhodu. Cela zemljišča so bila prevržena, tako, da so svoje prostore zamenila z drugimi. Tudi potresi, pri katerih se zemlja tako stresa, kakor če bi kdo ob njo tolkel, so včasih strašni. Navadno prihaja sunek kolikor, toliko navpik od zdolej proti vrhu in dela, kakor da bi se tam smodnik užgal. Hiše se večkrat mahoma vderó ali razrušijo. Leta 1797. je bilo mesto Riobamba po takem potresu razdjano, v malo sekundah je bilo v razvalinah. Tramove, celó človeška trupla je vrglo več sto čevljev visoko na bližnji holmič. Najmanj je nevaren potres, ob katerem se zemlja včasih daleč na široko ziblje, kakor valovi. Pl. Aleksander Humboldt je skušal po teh zibljajih zmeriti naglost potresov in našel, da znaša po 7 milj na minuto. Poznejši opazovalci so mogli spoznati le po 3 milje naglosti, tedaj ni vedno enaka in se ravna gotovo po trdnosti in vlažnosti kamenja, po katerem gre potres. Po večletnem opazovanju se je pokazalo, da so v vsakem času leta potresi na raznih krajih zemlje, da ob enem nastanejo po krajih, ki so daleč drug od drugega, da so jeseni in pozimi mnogo bolj pogosti, ko spomladi in poleti. Čudna, želó straš-

ljiva prikazen se pridruži včasih k potresom, zamolklo podzemeljsko bobnenje. Včasih ni posebno glasno, večkrat ga celo ni, sem ter tje pa nastane strahovito rujovenje, prav peklenk ropot. Zdaj vriši, kakor da bi se hotela pod nami vsuti grozna nevihta, zdaj ropoče kakor rožljanje verig. Tak podzemeljski grom je bilo včasih slišati po več tednov, pa ni bilo čutiti potresa, na priliko gromenju podobno tulenje po Mehikanskih gorah januarja meseca 1784. leta celih 14 dni. Nekaj enacega se je pred nekaterimi leti čulo tudi v Krimu blizu Iga ne daleč od Ljubljane. Ta prikazen se dá razložiti le tako, da zamorejo trdna trupla dobro voditi glasove, potresa pa zato ni čutiti, ker je nastal pregloboko od površja zemlje. „Novice“.

Smešničar 17. Slovenska ženka, poslana na pošto po pismo, požabi vstopivša v poštarsko sobo ime gospoda, kateri je imel pismo dobiti. Uradnik jo nagovori: was wollens? (Kaj hočete?) Po pismo sem prišla pa imena ne vem več gospodovega. Uradnik pristavi: ist poste restant? Ženska mu pa hitro odgovori: o gospod, to pa že ne, on je prav naše vere, on ni protestant.

Razne stvari.

(Za bosenske in hercegovinske siromake) je daroval Miklavževčan 5 fl., koje odposljemo zagrebaškemu podpiralnemu odboru.

(Zopet potres) stresel je zemljo v Trbovljih v noči 24. aprila dvakrat in sicer precej močno; ljudje so sila prestrašeni.

(Slana ali mraz) je mnogo škode učinila v gradom v Halozah, pri sv. Emi, na Ogorskem, zlasti okoli Pečuha, potem na Kranjskem in gornjem Italijanskem; okoli Maribora so na višinah očesa očrnela in odpadajo. Cena vinska je poskočila!

(Od sv. Duha pri Lučah) se nam piše, da je v zvonik tamošnje lepe romarske cerkve blisk udaril, preskočil v cerkev in 3 velike kamne razbil. Sreča, da ni bilo nikoga notri in da blisk ni zadel kakega lesa!

(Doklado za službinska leta) dobila sta učitelja Seb. Sirk v Slivnici in Franc Pokoren v Svetinjah.

(Lepe dohodke za deželo) dajete Slatina in Dobrna, prva 154.850 fl., druga 25.000 fl. Stroškov dela prva 77.421 fl., druga pa 13585 fl. Čistega dobička vrže tedaj Slatina 77.429 fl. in Dobrna 12.915 fl.

(Ukradli) so nepoznani tatove trgovcu Šešerkotu pri št. Jurju na južni železnici blaga za 123 fl. vrednosti, usnjarju Spürhakelnu v Rogacu pa mnogo kož in usnja.

(Lastnega očeta) ubil je 22letni črevljar Jožef Gradišnik v Dobrni. Zločinec se je sam k sodnji v Celje podal. Ta ga je zaprla.

(Pomiloščen) od cesarja je bil Martin Drevenšek posestnik pri Konjicah v težko ječo na 20 let. Sodnija ga je bila obsodila na vislice, ker je svoji ženi mlin k kamen na vrat obesil in njo potopil.

(Bukev ubila) je 14. t. m. Janeza Jurčiča, delavca v Grajeni pri Ptuj, ker se je nanj podrla.

(Spremembe v lavantinski škofiji.) Prestavljeni so č. gg. kaplani: M. Sket v Žavec za II. kapl., V. Kolar v Luče; A. Inkret v sv. Jedert pri Laškem; Alojzij Šijanec v Monsberg, J. Jakopina v Artiče. — Umrl je č. g. Ornik, minorit, župnik v sv. Vidu pri Ptuj, star 69 let.

(Za družbo duhovnikov) so vplačali č. gg. A. Suhač mlj. 11 fl., Vošnjak Lovro 11 fl., Pole 33 fl., Kolarič 22 fl., Zmazek 11 fl. (vsi ustn. dopl.) Krener 11 fl., Kunej J. Bapt. 11 fl.

Dražbe III. 27. aprila Filip Cugmaž v Žafoštu 2550 fl., Marka Perc v Kozjem; 28. aprila Jožef Koje v Skrbtljah 2750 fl. 2. maja Janez Amon v Grajeni 1125 fl. 3. maja Janez Mraz v Kozjem; 4. maja v Ana Šijanec v Dragotincih, Jožef Javernik v Breznem 3380 fl.

Lističi uredništva. Dopise, katerih dnes nismo mogli porabiti, objavimo prihodnjič!

Najnovejši kurzi na Dunaju.

Papirna renta 59 50 — Srebrna renta 64 20 — Zlata renta 70 75 — Akeije narodne banke 767 — Kreditne akeije 136 — Napoleon 10 34 — Ces. kr. cekini 6 08 — Srebro 114 75

Tržna cena

preteklega tedna po hektolitrih.

(1 Hl. = 1⁶²/₁₀₀ vág. — 100 kilo = 1 cent in 78 1/2 funta.)

Mesta	Pšenica	Rž	Ječmen	Oves	Taršica	Proso	Ajda
	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.	fl. kr.
Maribor	9 50	6 90	5 60	3 70	5 40	6 10	5 30
Ptuj	9 10	6 50	5 30	3 20	5 50	6 10	5 20
Ormuž	7 32	6 17	5 70	2 92	4 80	7 80	4 88
Gradec	10 93	7 92	5 85	4 —	5 10	—	5 —
Celovec	10 44	8 10	6 44	3 58	5 40	4 46	6 34
Ljubljana	11 —	6 40	4 70	3 14	6 80	4 70	5 95
Varaždin	9 30	8 10	4 20	4 20	5 20	7 50	6 40
Zagreb	9 —	8 —	3 80	3 70	5 10	6 80	5 —
Dunaj	13 62	11 80	8 80	8 —	7 10	—	—
Pešt	12 87	9 85	7 62	7 26	6 37	5 —	—